

BELÜGYMINISZTERIUM

DR. PINTÉR SÁNDOR
miniszter

Dr. Sulyok Tamás úr
az Alkotmánybíróság elnöke

Iktatószám: BM/8145/2023
Hivatkozási szám: II/01077/2023.

és

Dr. Bitskey Botond úr
az Alkotmánybíróság főtitkára
részére

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám:	IV/ 0 1 0 7 7 - 2 / 2023	
Érkezett:	2023 JÚL 03.	
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☐ @	EGYÉB: <i>Kez. Botond úrral</i>
Példány:	Melléklet:	Kezelőiroda:
1	3	<i>du!</i>

Tárgy: *Amicus curiae beadvány a II/1077/2023. számú ügygel összefüggésben (a köznevelési intézményekben foglalkoztatott közalkalmazottak rendkívüli felmentésének, illetve munkavállalók azonnali hatályú felmondásának határideje)*

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtitkár Úr!

Az Alkotmánybíróság honlapjára felkerült II/1077/2023. számú ügyben az indítványozók az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett utólagos normakontroll eljárásban a köznevelési intézmények működését érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítását és hatálybalépésére visszamenőleges megsemmisítését kérik az Alkotmánybíróságtól. Az indítvány által támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben kialakított véleményemről – az Abtv. 57. § (1b) bekezdésére tekintettel – a melléklet szerint tájékoztatom.

Budapest, 2023. június „30”.

Üdvözlettel:

Dr. Pintér Sándor

MELLÉKLET

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 57. § (1b) bekezdés szerinti vélemény a II/1077/2023. számú ügygel összefüggésben

I. Az indítvány vizsgált tartalma

Az indítványozók szerint a köznevelési intézmények működését érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet) sérti az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdését, mivel álláspontjuk szerint a gyermekek tanuláshoz való joga, az oktatás folytonossága és a háborús helyzet között rendkívül távoli kapcsolat állapítható meg, mely nem felel meg az Alaptörvényből fakadó azon követelménynek, hogy az alapjog-korlátozást szükségessé és arányossá tegye. Az indítványozók álláspontja szerint a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet megalkotására törvényekkel ellentétesen került sor, így a jogforrási hierarchia sérelmét is megvalósítja. Sérelmesnek tartják továbbá, hogy a támadott rendelkezések a pedagógusok IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánításhoz való jogát korlátozzák, ugyanis a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet a véleménynyilvánítási jogba beavatkozott azzal, hogy kiemelte a közalkalmazottak és munkavállalók köréből a pedagógusokat és a köznevelési intézményben dolgozó munkavállalókat azzal, hogy a sztrájkjog hatálya alá nem eső tiltakozásban résztvevő pedagógusok számára a munkáltató által alkalmazható jogkövetkezményeket hátrányosabbá tette. Sérti továbbá – álláspontjuk szerint – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság elvét: egyrészt a visszaható hatály tilalmába ütközik, másrészt a munkavállalók számára bizonytalanságot, kiszolgáltatottságot eredményez az a körülmény, hogy a 15 napos határidőt jelentősen meghaladó időkereten belül bármikor gyakorolhatja a munkáltató a rendkívüli felmentés vagy azonnali hatályú felmondás jogát. A 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet végső soron az – indítványozók szerint – Alaptörvény II. cikkében garantált emberi méltósághoz való jogot sérti, továbbá a XV. cikk (1) és (2) bekezdésben foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik, mert hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a köznevelésben dolgozókkal szemben más közalkalmazottak/munkavállalókhöz képest, továbbá különbséget tesz az oktatási rendszerrel kritikus személyek és egyéb személyek között.

II. Az indítvány befogadhatósága

Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálja meg, hogy az országgyűlési képviselők egynegyede általi kezdeményezés megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, azt a parlamenti képviselők több mint egynegyede terjesztette elő. Az indítványozók az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet terjesztettek elő; megjelölték az Alaptörvény, illetve az Abtv. azon rendelkezéseit [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont, Abtv. 24. § (1) bekezdés] amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadták-e az eljárás megindításának az indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], továbbá megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az

indítványozók indokolták, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miatt ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont] és kifejezett kérelmet terjesztettek elő a támadott jogszabályi rendelkezés ex tunc hatályú megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

Amennyiben az indítvány nem tesz eleget a fent ismertetett befogadhatósági feltételeknek, akkor – álláspontom szerint – az indítvány visszautasításának lehet helye.

Amennyiben a Tisztelt Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatósága mellett dönt, úgy a tárgybeli ügygel kapcsolatos érdemi szakmai álláspontomat a következők szerint foglalom össze.

III. Az indítvány érdemi vizsgálata

Az indítvány vizsgálatakor abból kell kiindulni, hogy a jogalkotó különleges jogrend idején rendkívüli intézkedéseket hozhat az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdése és a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Vbö.) vonatkozó rendelkezései által szabott korlátok között.

Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.

Jelen ügyben az Indítványozók többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a T) cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, a 15. cikk (4) bekezdésének, valamint az 53. cikk (1) bekezdésének a vélt sérelmére hivatkoztak.

Megállapítható, hogy az indítványozók által megjelölt a véleménynyilvánítás szabadságához való jog nem található meg az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében meghatározott kivételek között, így az akár felfüggeszthető, illetve az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható, amely – a jogszabályelőkészítéséért felelős miniszter álláspontja szerint túl korlátozásra – sem került sor.

A különleges jogrendet kiváltó esemény magyarországi hatásainak megelőzéséhez, kezeléséhez, felszámolásához kaphat a Kormány rendkívüli intézkedési jogosultságot, amelyek veszélyhelyzeti kormányrendeletek formájában öltenek testet. Álláspontom szerint annak eldöntése, hogy a háborús veszélyhelyzet leküzdéséhez mi szükséges, célszerűségi kérdés, amelynek mérlegelése a Kormány hatáskörébe tartozik.

A rendkívüli intézkedések megítélését esetről esetre alakította ki az Alkotmánybíróság, amely gyakorlat a következőképpen foglalható össze: a) az adott alapjogba történt-e beavatkozás, b) ha igen, akkor az alapjogkorlátozásnak van-e legitim célja¹, és a legitim cél a különleges jogrendet kiváltó esemény vagy ezek következményei megelőzéséhez, kezeléséhez, felszámolásához kapcsolódik-e, c) az alapjogkorlátozás alkalmas-e a legitim cél elérésére, d) az alapjogkorlátozás arányossága megállapítható-e, ennek keretében pedig azt is, hogy - az

---

¹ Például 15/2021. (V. 13.) AB határozat Indokolás [41] bekezdése: „...a koronavírussal szembeni védekezésben való közreműködés mint alkotmányos cél”. 23/2021. (VII. 13.) AB határozat, Indokolás [31] „... a pandémia sok ezer ember életét követelte, egészségét tette tönkre, és felbecsülhetetlen gazdasági és társadalmi károkat okozott, mellyel szembeni védekezés, a kockázatok lehetőség szerinti minimalizálása az állam kiemelkedő, alkotmányosan igazolt célja.”

Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésére is figyelemmel - a jogalkotó időközönként meggyőződött-e a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról.

Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a koronavírus világjárvánnyal kapcsolatosan hozott rendkívüli intézkedések vonatkozásában kimondta eseti döntéseiben: „mindenkor tekintetbe kell venni a világjárvány okozta **rendkívüli kihívások súlyát és az adott ügyben releváns összes egyéb körülményeket**”², „általánosságban pedig kijelenthető: a koronavírus-járvány leküzdése, ezen belül az egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásainak a csökkentése, a károk enyhítése olyan célok, amelyek alkotmányosan igazolják az alapjogok korlátozását”³.

A nem kivételként szabályozott alapjogok tekintetében az általános alapjog-korlátozási teszt két eltéréssel érvényesül – állapította meg a testület: egyfelől a jogkorlátozás mértéke túlmehet az elérni kívánt cél – a veszélyhelyzet következményeinek elhárítása – érdekében feltétlenül szükséges mértéken; másrészt az alapvető jog gyakorlásának esetleges felfüggesztése révén az alapvető jog lényeges tartalma is korlátozás alá kerülhet, azonban az 54. cikk (1) bekezdése nem ad felmentést az I. cikk (3) bekezdésének azon fordulata alól, hogy alapvető jog csak az elérni kívánt céllal *arányosan* korlátozható. Az Alkotmánybíróság tehát különleges jogrend, veszélyhelyzet idején is vizsgálja az alapvető jogot korlátozó intézkedés célját, azaz, hogy a veszélyhelyzetre okot adó csapás (és következményeinek) elhárítására irányul-e, valamint a korlátozás arányosságát.

Az indítványban foglaltak – a következőkre tekintettel – meglátásom szerint nem megalapozottak.

Az indítványi elemek tekintetében az ágazatért felelős miniszter véleménye:

1. A jogalkotói hatáskör túllépése – kapcsolat a veszélyhelyzet és a norma szükségessége között:

Az állam, veszélyhelyzet idején a Kormány hatásköre és felelőssége⁴ annak megítélése, hogy Magyarország szempontjából milyen rendkívüli intézkedések szükségesek az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel⁵, valamint ezek magyarországi következményeinek, esetleges káros hatásainak elhárítására, kezelésére, enyhítésére, leküzdésére: azaz a Kormány felelőssége, hogy jogszerűen – alkotmányos keretek között – **hazánk gazdasági, társadalmi stabilitását biztosítsa**. Ez pedig végső soron **olyan közös érdek, közérdek, mely eliminálhatatlan a veszélyhelyzeti intézkedések alkotmányos megmérettetésekor**.

² 15/2021. (V. 13.) AB határozat [37]

³ 23/2021. (VII. 13.) AB határozat, Indokolás [39] bekezdésében ezt az elvi megközelítést megerősíti a 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat [49]

⁴ 23/2021. (VII. 13.) AB határozatában, Indokolás, [28]

⁵ Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerint 2022. november 1. napjától veszélyhelyzet áll fenn.

Az Alaptörvény felhatalmazása alapján a Vbö. 80. § (1) bekezdés d) pontja teremti meg azt, hogy veszélyhelyzetben a Kormány rendeletével törvényi rendelkezéstől eltérhessen, azonban ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint e hatáskörét a veszélyhelyzetet **kiváltó esemény** megelőzésével, kezelésével, felszámolásával, továbbá **káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő szabályozási tárgykörökben gyakorolhatja.**

A Vbö. 81. § (1) bekezdése szerint „ezen célok érdekében az alapvető jogok korlátozására kizárólag a különleges jogrendet kiváltó eseményhez igazodó feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan kerülhet sor.” Ez alapján [80. § (1) bekezdés] a Kormány veszélyhelyzet idején az állampolgárok élet-, egészség-, személyi, vagyoni- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

A kiváltó esemény, azaz a háború kezelésével, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefügg a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet szabályozási tárgyköre, ugyanis az ukrajnai menekült gyermekek miatt még nagyobb szükség van a köznevelési rendszer stabilitására.

Köztudomású tény, hogy európai szinten a 21. század egyik legnagyobb humanitárius katasztrófájáról beszélhetünk az orosz-ukrán háború kapcsán és ezen okból minden egyénnek és minden személynek, szektornak, ágazatban mikro- és makro szinten ki kell vennie a részét abból, hogy Magyarország a lehető leghatékonyabban kezelje ezt a rendkívüli helyzetet is.

A 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet indokolása (Indokolások Tára 2023/20.) habár deklaratívénem rögzíti, hogy miért volt szükség a kormányrendeleti intézkedésre, ugyanakkor a tárcáért felelős miniszter az alábbiakat jegyzi meg:

A 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet Korm. rendelet teljes egészében összefüggésben áll a háborús veszélyhelyzettel.

Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a jogszabályok céljának megállapítása során *elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.*

[E ponton ki kell emelni, hogy maga az indítványozó ismeri el, nem célszerűségi vizsgálatot kér az Alkotmánybíróságtól, mégis kizárólag az indokolásra hivatkozik állításainak igazolására.]

A jogszabály tervezetéhez a jogszabály előkészítője indokolást csatol, amelyben bemutatja azokat a társadalmi, gazdasági, szakmai okokat és célokat, amelyek a javasolt szabályozást szükségessé teszik, továbbá ismerteti a jogi szabályozás várható hatásait, és az álláspontját az indokolás közzétételéről [a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (1) bekezdése].

Mindezek alapján elmondható, hogy az Alaptörvény rendelkezései értelmében tehát a jogszabály értelmezése során elsődlegesen – de nem kizárólagosan – kell figyelembe venni az indokolást, ez azonban tényszerűen nem jelenti sem azt, hogy kizárólag az indokolás alapján lehet értelmezni egy jogszabályt, és azt sem, hogy az indokolásnak teljeskörűnek, minden részletkérdésre és akár előre nem látható összefüggésre ki kellene terjednie.

Rá kell világítani arra a körülményre, hogy a jogalkotó a közzétett indokolásában valóban két célt emelt ki, **azonban a jogalkotót nem kötelezi jogszabály, hogy az esetleges alkotmányossági vizsgálat miatt már eleve különböző interpretációkba kezdjen indokolása előadásakor azzal, hogy kifejezetten levezesse, milyen kapcsolat köti össze a normát az adott veszélyhelyzettel, annak káros hatásainak kezelésével, elhárításával.**

Ezenfelül a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet megalkotásának célja annak címéből és szabályozási tárgyából is következőik: **a köznevelési intézmények működőképességének (alkotmányos érték) megőrzése céljából a nevelés-oktatás zavartalanságának veszélyhelyzet időszaka alatt történő megfelelő biztosítása.**

Ehhez kapcsolódóan rögzíteni kell, hogy a veszélyhelyzeti kormányrendelet esetében az indokolás közzétételének kötelezettsége sem áll fenn⁶ a jogalkotó oldalán, ez esetben kifejezetten a pedagógusok, a közvélemény tájékoztatása volt a cél.

Mindemellett az Ukrajna területén zajló háború következményei a magyarországi köznevelést is hátrányosan érintik többféle okból. Ugyanis nemcsak, hogy energiaválság következett be, amellyel az államnak meg kellett és kell küzdenie minden szektort érintően, beleértve a köznevelési szektort is, mely energiaválság miatt a nevelési-oktatási intézmények fűtésével kapcsolatosan is külön intézkedésekre került sor (amelynek okán 2022/2023-as tanévben hosszabb téli szünetet rendelt el a Kormány veszélyhelyzeti rendelkezésében), **hanem az Ukrajnából menekült és hazánkban a köznevelésbe bekapcsolódó gyermekek, tanulók helyzetének rendezésével kapcsolatosan is felelősséget kell vállaljon.**

Ezáltal a kialakult rendkívüli időszakban is a gyermekek jogai tekintendők elsődlegesnek, azt pedig az állami, mint kötelezettsége a köznevelési intézmények zavartalan működése útján képes biztosítani, amelyet a Kormány a tanárok jogviszonyának fenntartásával – mint veszélyhelyzeti rendkívüli intézkedéssel – kezel(t).

Köztudomású tényként kezelhető továbbá az a megállapítás, hogy fokozottabb a gyerekek kiszolgáltatottsága jelen veszélyhelyzeti időszakban (is⁷), hiszen egy eleve, minden ráhatás nélküli nehéz, terhes időszakban kell élni a mindennapi élethelyzeteket (tanórákat, felkészülési idejüket, vizsgáikat stb.), ugyanis a bizonytalansági tényezők növekednek minden tekintetben (gazdasági inflációs környezet, ezáltal a szülők nehezebb anyagi helyzete stb.), melyet a gyermekek, tanulók akár akaratlanul, közvetett vagy közvetlen módon érzékelnek, éreznek. Ehhez kapcsolódik az a körülmény is, hogy az orosz–ukrán háború elől menekülő gyermekek közül 268-an járnak óvodába, 1050-en tanulnak iskolában Magyarországon, ezek a diákok közel 600 intézményben vannak elosztva⁸.

16 éves korukig azokra az Ukrajnából érkező menekültekre is vonatkozik a tankötelezettség, akiknek vagy van magyar állampolgárságuk, vagy igényelték hazánkban menekültstátuszt. Ezeket a gyermekeket – törvényben meghatározottak szerint – köteles felvenni a lakóhelyükhöz tartozó állami iskola.

⁶ A Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 21. § (3) bekezdése szerint a különleges jogrendben alkotható jogszabály tervezetéhez tartozó indokolást nem kell közzétenni.

⁷ Vö. koronavírus-világjárvány időszakában hozott köznevelési intézkedések

⁸ Maruzsa Zoltán, az akkor még Emberi Erőforrások Minisztériumának köznevelésért felelős államtitkára által előadott 2022. április 7-ei időállapot szerinti adat.

A statisztikai adatok szerint a hazánkba érkező fiataloknak nagyjából a fele ukrán–magyar állampolgár, akik magyarul is tudnak. A menekült fiatalok érettségi vizsgát tehetnek Magyarországon, egy rendkívüli eljárásban 2022. április 20-ig jelentkezhettek a magyar nyelvű érettségire.

Az állam, a Kormány tehát a közoktatás zavartalan működésének, mint alkotmányos érték⁹ biztosítása érdekében szükségesnek tartotta, hogy a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet szabályozza a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) és a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezéseitől való eltérés lehetőségét, azaz a rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondásra nyitva álló munkáltatói határidő meghosszabbítását: és ezen cél meghatározásával és annak szükségességével képes garantálni a köz érdekét, és a gyermekek jogainak elsődlegességét.

Ugyanis a köznevelés ágazatát érintő nehézségek közül a közoktatás zavartalan működését a személyi állomány biztosítása útján is fent kell tartani.

A tárcáért felelős miniszter rámutat arra is, hogy ha nem kapcsolják össze érdemben a közjogi érvénytelenséget a támadott jogszabályi rendelkezés formai és tartalmi alaptörvényellenességével, akkor ezen indítványi elem is elutasításra kell kerüljön.

Az előadottak alapján a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet támadott rendelkezései és a köznevelés stabilitásának kérdése tekintetében tehát közvetlen és tartalmi összefüggés található, mivel a támadott aktus *szükséges a rendkívüli időszakban az oktatás zavartalan működtetése érdekében és e cél megvalósítására tartalmaz rendelkezéseket, amelyet az államnak kell biztosítania még veszélyhelyzet idején is, a humanitárius katasztrófa káros hatásainak megelőzése, kezelése érdekében*, ekként a szabályozásának tárgya a Vbö. 80. §-ra visszavezethető.

2. Véleménynyilvánítás szabadsága:

Egyes köznevelési intézményekben **jelenséggé vált a politikai célú és törvényellenesen szervezett munkabeszüntetés, amely megzavarja az oktatást és ezáltal a gyermekek művelődéshez és megfelelő testi és lelki fejlődéshez való, Alaptörvényben biztosított alapjogát sérti.**

Az az érvelés [az indítvány 6.1.3 pont], miszerint a politikai véleménynyilvánításhoz való jog, mint védendő alkotmányos érték, felülírja a jogellenes sztrájkban való részvétel – törvényben meghatározott – munkajogi jogkövetkezményeinek akár késleltetett alkalmazására való munkáltatói jogot, **nem állja meg a helyét**, mert kifejezetten figyelmen kívül hagyja a sztrájkról szóló 1989. évi VII. törvény (a továbbiakban: Sztrájkvtv.) 1. § (1) bekezdését, amely szerint a sztrájkjog csak a gazdasági és szociális érdekek biztosítására illeti meg a munkavállalókat, a tisztán politikai sztrájk tiltott. **A kérelmezők érvelésének elfogadása alapján a sztrájktörvénynek meg nem felelő munkabeszüntetésben való részvétel minden hátrányos jogkövetkezménye annulálható lenne azzal, hogy a gazdasági és szociális**

⁹ 1/2023. (I. 4.) AB határozat, Indokolás [44]: „Mivel a gyermekeknek az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésében biztosított alapvető jogai az állam tevőleges hozzá-állásával valósulhatnak meg, ezért a köznevelési intézmények működtetése olyan alkotmányos értéknek minősül, amely indokolja az objektív intézményvédelem érvényesülését is {3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [120]; 24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35]}.”

érdekek mellett, avagy szubszidiárius módon helyett politikai véleménynyilvánításnak is tekinthető jelen esetben a sztrájkolók követelésének megnyilvánulása, ami így kiüresítené a munkajogi szabályozást.

Habár az ágazatért felelős miniszter előtt ismeretes az az alkotmánybíróági gyakorlat, mely szerint akár egy-egy jogellenes megnyilvánulás (tiltakozás) is lehet a véleménynyilvánítás szabadsága alá integrálható, azonban a tárca álláspontja szerint jelen ügyben nem ez az eset áll fenn.

Maga az indítvány deklarálja, hogy a pedagógusoknak munkával, gazdasági és szociális helyzetükkel kapcsolatos problémáik/nehézségeik vannak (felsorolja azokat a követeléseket, amik szociális/ gazdasági érdekeiket védené¹⁰), mégis az indítványozók a politikai véleménynyilvánítás szabadsága alá akarják integrálni az indítványban „expressis verbis” módon elismert jogellenes pedagógusi magatartást (polgári engedetlenséget)¹¹.

A támadott jogszabály alkotmányosságának megítélése szempontjából – mint ahogyan azt korábban a Testület is kimondta, az eset összes körülményét vizsgálni szükséges¹², ezért – nem lehet figyelmen kívül hagyni a pedagógusok tevékenységének sorozatát: a Pedagógusok Szakszervezete és a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete először 2022. január 31. napjára kétórás figyelmeztető sztrájkot hirdetett, majd a szakszervezetek bejelentették: 2022. március 16. napjára határozatlan ideig tartó munkabeszünetést szerveznek. A sztrájk joggal kapcsolatosan a jogalkotó a még elégséges szolgáltatás szintjét a köznevelési intézményeket érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 36/2022. (II. 11.) Korm. rendeletben szabályozta a koronavírus miatt fennálló veszélyhelyzetre tekintettel, mely szabályozást a sztrájkolni kívánó pedagógusok egy része nem kívánt betartani¹³, jogellenes munkabeszünetésekbe kezdtek (általuk nevesítetten: polgári engedetlenségbe), másik része: „az érdekvédők jelezték, ha nincs más út, akkor a rendelet betartása mellett gyakorolnak nyomást a kormányra.”¹⁴

„A határozatlan ideig tartó sztrájk végül 2022. április 1-ig folytatódott, azon a napon a szakszervezetek bejelentették, hogy a választások miatt felfüggesztik a sztrájkot, de a tárgyalásokat az új kormány megalakulása után is folytatják.”

Tehát az indítványozók azon állítása, miszerint „a sztrájkjog hatálya alá nem eső tiltakozásokban részt vevő pedagógusok a véleménynyilvánítási jogukat gyakorolják,” nem

¹⁰ Indítvány: 12. oldal: „1. Érdemi és nyilvános párbeszédet az oktatás megújításáról! Hiteles tájékoztatást a kormány és a közmédiáról! 2. Szüntessék meg a pedagógusok lejáratását, az oktatási szereplők megfélemlítését! A kirúgott vagy leváltott tanárokat azonnal helyezték vissza! Megbecsülést a pedagógusoknak! 3.Érdekérvényesítő sztrájkjogot a pedagógusoknak! 4.Felelős, hozzáértő oktatásirányítást! Önálló oktatási minisztériumot!5.Kisebbségi terhelést a diákoknak és a pedagógusoknak!6.Esélyteremtő, minőségi oktatást és nevelést mindenkinek - az óvodától az egyetemig!7.Versenyképes és értékálló bérezést az oktatásban dolgozóknak! 8.Minőségi, 21. századi környezetet a tanuláshoz és a tanításhoz, neveléshez!9.Szakmai szabadságot és támogatást az oktatásban! Korszerű nemzeti alaptantervet! Szabad tankönyvválasztást.”

¹¹ Indítvány 12. oldalán olvasható: „A pedagógusoknak sztrájkjog hatálya alá nem eső munkabeszünetése e feltételeknek kétségtelenül megfelel.”

¹² Lásd: 15/2021. (V. 13.) AB határozat [37]

¹³ Több formában köztudomásra hozták e hozzáállásukat (facebook bejegyzések, újságcikkek stb.)

¹⁴ <https://index.hu/belfold/2022/12/31/sztrajk-demonstracio-tanartuntetes-oktatas-osszefoglalo-oktatas/> [letöltés ideje: 2023.06.12]

megalapozott, mert tevékenységi/magatartási sorozataik kezdetekor is a munkakörülményeik érdekében léptek fel (bérezés, alaptanterv módosítása, munkaterhek csökkentése érdekében stb.). Hangsúlyozandó ismételten: gazdasági, szociális érdekek érvényesítésére a törvényes keretek közötti sztrájk szolgál, a tisztán politikai célú sztrájk tiltott.

Az indítványozó ehhez kapcsolódva azt állítja, hogy „már csak azért sem lehet kétséges az, hogy nem a sztrájkjog hatálya alatti tiltakozásról van szó, mert a támadott korm. rendelet indokolása saját maga is véleménynyilvánításként minősíti a közalkalmazott pedagógusok munkabeszüntetését”. A tárca e tekintetben megjegyzi, hogy a támadott kormányrendelet indokolásában írt szövegrészben „az a közalkalmazott (pedagógus), aki a véleménynyilvánítás törvénytelen formáját választja”, a jogalkotó nem a szó alkotmányjogi értelmében vett véleménynyilvánítás szabadságához való jogot értette az alatt, hanem a tevékenységüket a sztrájkjoghoz kapcsolódóan a gazdasági, szociális problémáik kinyilvánításának törvénytelen formájaként jelölte meg. Az indítványozók tehát az indokolásbeli szövegrész kiragadásával próbálják igazolni érvrendszerüket, mely tekintetben hangsúlyozandó, hogy a véleménynyilvánítás törvénytelen formája alatt a politikai célú, nem törvényesen szervezett munkabeszüntetés értendő.

Következtetések:

1. Az indítványozók által bemutatott jogellenes munkabeszüntetést, mint magatartást a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény még elégséges szolgáltatás hatályos időállapotában a Sztrájkvtv. hatálya alá tartozó köznevelési intézmények helyszínén tartózkodva, annak szervezőjeként és résztvevőjeként fejtették ki tevékenységüket, ezért ez esetben nem élvezheti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságának oltalmát, nem minősülhet olyan verbális és nonverbális véleménynyilvánításnak, amit a jelen esetben a mondott alapjog alkotmányos védelmi körében lehetett volna elhelyezni.

2. A 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet nem korlátozza a véleménynyilvánításhoz való jogot, mert a nevelést-oktatást végző személy kizárólag a munkáltatója által, az általános jogrendbeli jogszabályok által már megteremtett munkajogi *szankció* esetleges – és késleltetett – bekövetkezésétől tart.

3. A fentiekben túlmenően a véleménynyilvánítás tekintetében az ágazatért felelős miniszter a következőket emeli ki.

Az ágazatért felelős miniszter előtt ismeretes az az alkotmánybíróági szólásszabadság-értelmezésének gyakorlata, mely vonatkozásában kifejtésre került, hogy „amennyiben valamilyen magatartás, tevékenység központi eleme valamely üzenet megjelenítése és továbbítása, akkor ez a cselekmény megjelenési formájától függetlenül az Alaptörvény IX. cikkének védelmét élvez”¹⁵. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat szerint „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek” (Indokolás [17]). Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy

¹⁵ 17/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [29]

„a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit.”

A véleménynyilvánítás – mint ahogyan ismeretes – tulajdonképpen a kreativitástól függően szinte megszámlálhatatlan megjelenési formában fejezhető ki¹⁶. A jogellenes munkabeszüntetés munkajogi szankciójának kormányrendeletbeli szabályozással érintett magatartás tehát kizárólag egyetlen „formája” a megnyilvánulási formáknak, amelyet az indítványozók álláspontja szerint a jogalkotó a 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet szabályozása által korlátoz. Hangsúlyozni kell, hogy a véleménynyilvánítás többi megnyilvánulási módjai/eszközei korlátozásmentesen rendelkezésre állnak a véleménynyilvánító számára (jogszerű sztrájk, demonstráció/tüntetés a gyülekezési jog alapján munkaidőn kívül, véleményük megírása különböző fórumokon, internetes platformokon stb.), melyet számos alkalommal gyakorolnak is az érintettek. Ezt támasztja alá az utóbbi időszakban: 2023. március 08., április 24., június 05. napján tartott demonstráció/ felvonulás, valamint más egyéb megnyilvánulás is történt.

Tehát összegezve: ha és amennyiben a jogellenes munkabeszüntetést a véleménynyilvánításhoz való jog legfeljebb egy részszelvényének tekinti a tisztelt Alkotmánybíróság: úgy annak korlátozása szükséges és arányos, a korlátozásnak a fentiekben kifejtettek szerint objektív oka van: azaz a gyermekek alkotmányosan kiemelt helyen kezelt és védett testi-szellemi fejlődéshez, művelődéshez való joga az oktatás zavartalan működése által valósul meg rendkívüli időszakban is, amely a véleménynyilvánítás ilyenfajta korlátozását megalapozza. A cél legitim és a veszélyhelyzetben a véleménynyilvánításhoz való jog az általános jogrendbeli állapotához képest a túl korlátozható jogok közé tartozik. Azonban arra nem került sor, mert a véleménynyilvánítás lényeges tartalmát nem érinti ez az esetleges korlátozás.

Az az érv pedig, hogy a bizonytalanság miatt alaptörvény-ellenes a szabályozás¹⁷, – ahogyan az az indítványból is kiderül – nem megalapozott állítás, ugyanis a kormányrendelet hatályba lépését megelőző időszakban a 2018 db pedagógusból 14 db személyt mentettek fel rendkívüli felmentéssel, rendes felmentés alkalmazására nem került sor, egyéb szankcióra, mint figyelmeztetés alkalmazása több esetben történt. 2023. január 13. (a kormányrendelet hatálybalépésétől) és június 11. napja között egy pedagógust sem mentettek fel – a jogellenes munkabeszüntetésre tekintettel – rendkívüli felmentéssel/azonnali hatályú felmondással.

Egyébiránt a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos védelme sem fordulhat a visszájára és nem járhat azzal, hogy más alapjog (gyermekek testi, szellemi fejlődéséhez, művelődéséhez való jog), alkotmányos érték (közoktatás zavartalan működésének) súlyos sérüléséhez, akár kiüresítéséhez vezessen, ugyanis azzal elfogadhatónak mondaná ki a Testület, hogy alkotmányos teret enged más alapjog, valamint a munkavégzési köztelezettség kiüresítéséhez vezető jogellenes munkabeszüntetések tartására, azzal

¹⁶ 3050/2022. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [29] „minden olyan magatartás (jelkép használata, mozdulat stb.) amely információs tartalommal bír”

¹⁷ Indítvány 15. oldal: „Ebben a függő helyzetben a munkáltató diszkrecionális belátására van bízva, hogy él-e a rendkívüli felmentés, illetve felmondás jogával, amely Damoklész kardjaként lebeg a köznevelési intézményben foglalkoztatott személyek felett. Ez hátrányosan érinti a pedagógusokat, hiszen bizonytalanságban tartja a tiltakozásban résztvevőket a tekintetben, hogy a magatartásuknak egyáltalán lesz-e következménye, és ha igen, akkor mi. Ezzel pedig fokozza azt a kiszolgáltatottságot, amely a jogviszony aszimmetrikus jellegéből fakadóan eleve fennáll”

indokolva, hogy permanens módon véleménynyilvánítás történik munkavégzés hiányában.

4. Hátrányos megkülönböztetés tilalma (észszerűségi teszt):

A normál jogrendi gyakorlat szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján, ha jogszabály vagy az eljáró bíróság alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között, akkor a megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége megállapítható, alkotmányjogi szempontból a különbségtétel akkor alkotmányellenes, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes¹⁸.

Az ágazatért felelős miniszter kifejti, hogy az indítványozók által állított közalkalmazotti csoport nem képez homogén csoportot (minden közalkalmazott és minden munkavállaló tekintetében), hovatovább, amely alanyi köröket az indítványozó kiemel (felsorolja az indítványban: például rendvédelmi, honvédelmi közalkalmazottak, a különböző kritikus infrastruktúráknál foglalkoztatott személyek, egészségügyi dolgozók stb.) nem állnak közalkalmazotti jogviszonyban, ugyanis közalkalmazotti foglalkoztatásra **a közoktatás területén a pedagógusok (a Gyvt. hatálya alatt álló gyermekvédelmi, pedagógus munkakörben foglalkoztatottak), a szociális területen dolgozók és a szakápolást végzők (2023. július 15. napjával), továbbá az önkormányzati foglalkoztatottak tartoznak.**

A felhatalmazás alapján megalkotott kormányrendelet tekintetében nem értelmezhető – az indítványozók által vázolt – homogén csoport, ezáltal pedig az egyenlőségi klauzula egyik alapfeltétele hiányában a hátrányos különbségtétel sem.

Ha azonban a tisztelt Testület elfogadja, hogy a kormányrendeletbeli alanyi kör homogén csoportot képez a közalkalmazottakkal, akkor az ágazatért felelős miniszter álláspontja szerint a jogalkotó általi célok a Kjt. és az Mt. szabályozása útján már egyébként is szerepeltek: azáltal, hogy egy, a magyar jogban már egyébként is létezett jogintézmény alkalmazhatóságát halasztotta későbbi időpontra [, avagy az időmúlására tekintettel a munkáltató úgy dönt, hogy nem is alkalmaz munkajogi szankciót], a támadott normának észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem tekinthető önkényesnek.

5. Jogállamiság elemeként a jogbiztonság sérelme:

Hatalommal való visszaélést valósít meg az indítványozók szerint a támadott 4/2023. (I. 12.) Korm. rendelet, mert álláspontjuk szerint túlterjeszkedik a jogalkotó az Alaptörvény veszélyhelyzetben alkotható korm.rendeleti szabályozási tárgykörén. E tárgykörben az 1. pontban leírtak irányadóak: a kormányrendelet szabályozása közvetlen összefüggésben áll a háborúval okozta következmények kezelésével és azok enyhítésével.

Az indítványozók szerint visszaható hatályú jogalkotást valósít meg a kifogásolt rendelet: mert a jogalkotó álláspontjuk szerint az átmeneti szabályban összeköti az időbeli hatályt úgy, hogy a rendelkezések alkalmazhatók, azaz a késleltetett rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondás arra az érintettre is, akinek a 15 nap már elkezdődött a kormányrendelet hatálybalépésekor (2023. január 13. napján).

¹⁸ Példa erre: 3468/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [29]

Az ágazatért felelős miniszter a szabályozás tekintetében akként foglal állást: miszerint összességében nem hátrányosabb e szabályozás egyik érintettre sem, ugyanis az is lehetséges, hogy az idő múlására tekintettel a munkáltató a munkajogi szankció alkalmazásától eltekint, akár az érintett foglalkoztatott későbbi magatartása, akár az intézményben bekövetkező egyéb változása okán.

Az alkotmánybíróági gyakorlat szerint, ha az érintett szabályozás egy része hátrányos, más része előnyösebb az érintettre nézve, akkor e vegyes hatású szabályozást összegészében kell számításba venni. E szerint megjegyzendő, hogy a kötelezettség (*rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondás*) nem vált terhesebbé, hanem inkább előnyösebbé azáltal, hogy a munkáltató ezen időszak alatt inkább megtartja a foglalkoztatottakat és hosszabb mérlegelési időszakot biztosít az esetek összes körülményét figyelembe venni.

Ha az Alkotmánybíróság nem fogadja el, hogy nem történt visszaható hatályú jogalkotás, akkor az előterjesztő az alábbiakat adja elő:

Az Alkotmánybíróság gyakorlata habár szűk körben, de (el)ismer bizonyos esetekben visszaható hatályú jogalkotást: jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi jogi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok esetében, valamint akkor, ha ugyan más személy helyzete esetlegesen terhesebbé válik, azonban a visszaható hatályú jogalkotással elérhető előnyök felülmúlják a hátrányokat¹⁹.

Ez pedig mindenképpen megállapítható jelen rendkívüli időszakban a köznevelési intézmények zavartalan működésével, valamint a gyermekek jogainak biztosításával összefüggésben, ugyanis ezek az alkotmányosan védett jogok, illetve érték védelmének biztosítása lényegesen felülmúlják az esetlegesen – az indítványozók által állított – terhesebb pedagógusi (közalkalmazotti/munkavállalói) helyzetet.

Az ágazatért felelős miniszter álláspontja szerint a jogbiztonságot azért nem sérti a támadott kormányrendelet, mert azzal mindenképpen tisztában voltak a tanárok, hogy a követeléseik érvényre juttatásának törvényes eszköze: a sztrájk.

Miután a jogalkotó létrehozta a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő szabályozási kérdésekről szóló 2022. évi V. törvény 14. §-a és 15. §-át, amivel meghatározta, hogy mi minősül még elégséges szolgáltatásnak, megkezdődtek a jogellenes munkabeszüntetések (polgári engedetlenségek), majd az Alkotmánybíróság megállapította a 1/2023. (I. 4.) AB határozatában, hogy annak törvényi szabályozása is alkotmányos.

Tehát a jogellenes munkabeszüntetők tudták, hogy a sztrájkot kellene választaniuk a munkabeszüntetés törvényes formájaként, mégis inkább az engedetlenség felé fordultak úgy, hogy a magyar jogrendszerben az az elv érvényesül, hogy mindaddig alkalmazandó egy hatályos jogszabály, amíg annak alkalmazását az Alkotmánybíróság fel nem függeszti, avagy végső soron meg nem semmisíti.

---

¹⁹ 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 158.; 8/2014. (III.20) AB határozat, Indokolás [90] 4/2017. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [20]; hasonlóan: 7/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [19]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [31], 3331/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [19], 6/2019. (III. 20.) AB határozat

Így tehát a 1/2023. (I. 4.) AB határozat meghozatala napjáig is kötelesek lettek volna a jogszerű sztrájk szerint eljárni, amikor szociális és gazdasági követeléseiknek kívántak párbeszédet nyitni és folytatni.

A Belügyminisztérium, mint irányító szerv hivatalos információi szerint 2022. szeptember 1. és december 15. között 2018 polgári engedetlenségben résztvevő pedagógus volt, és 2023. január 05. napjáig a munkáltatóik (tankerületi központok) 13 tanárt mentettek fel azonnali hatállyal rendkívüli felmentéssel (és egy személyt a próbaideje alatt), akik részt vettek a szeptember 5-én indult, a közoktatás helyzetéért folytatott jogellenes munkabeszünetési sorozatban.

2022. december 1-jei és 20-ai rendkívüli felmentés/azonnali hatályú felmondás után országosan több pedagógus kezdett határozatlan idejű, folyamatos polgári engedetlenségbe, akik közül többen azóta sem vették fel a munkát.

2023. január 4. napján tették közzé a 1/2023 (I. 4.) AB határozatot tehát, ott már véglegesen egyértelművé vált, hogy a jogalkotó általi sztrájkra vonatkozó szabályozás alkotmányos kerete a sztrájk gyakorlásának, ezért abban kell kifejtienie a gazdasági és szociális érdekeik érvényesítésére vonatkozó „véleményüket” a pedagógusoknak törvényes munkabeszünetés keretében.

Hangsúlyozni kell, hogy a kormányrendelet nagyobb mozgásteret teremt a munkáltató számára a köznevelési intézmények zavartalan működése, a gyermekek oktatásának biztosítása érdekében, ugyanis a törvényi rendelkezéstől való eltérés az eddiginél több időt és mérlegelési lehetőséget ad a munkáltató számára az azonnali hatályú felmondásra/felmentésre, illetve arra, hogy annak gyakorlásától eltekintsen. Ez azt jelenti, hogy a munkáltató dönthet úgy is, hogy az oktatás zavartalansága érdekében nem azonnal él a rendkívüli felmondással, vagy akár nem is él vele.

Fontos hangsúlyozni továbbá, hogy a mérlegelési lehetőség természetesen nem jelenti azt, hogy a döntést minden alkalommal el kell halasztani: abban az esetben, ha olyan súlyos kötelezettségzegést vagy jogszabálysértést követ el a foglalkoztatott, amely a gyermekek/tanulók számára olyan aránytalan jogsérelemmel jár, amely miatt a nevelési/oktatási munka zavartalanságának biztosítása kötelelem nem fenntartható vagy aránytalan lenne annak fenntartása miatt az azonnali jogviszony megszüntetés szankciót később alkalmazni (pl. a pedagógus molesztálja a gyermekeket), úgy a munkáltató nem él a jogalkotó Kormány rendelete által biztosított határnap (zárónap) szerinti – késleltetett szankció lehetőségével – lehetőségével, hanem azonnal intézkedik a jogviszony megszüntetéséről.

Az ágazatért felelős miniszter előadja, hogy a késleltetett munkajogi szankció alkalmazásának jogi lehetőségének megteremtése hasonló elven alapszik, mint a magyar jogrendszerben ismert elévülés „jogintézménye” azzal, hogy a szankció alkalmazható, ugyanakkor az időmúlásra tekintettel a jogalkotó – az indokolásában kifejtett, valamint e beadvány 1. pontjában megfogalmazott célok érdekében – megteremti annak alkalmazására szolgáló halasztott lehetőséget azért, hogy a hosszabb ideig tartó munkáltatói érdekmérlegelés alapján megalapozottabb döntések szülessenek a munkáltatók részéről.

A *rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondással* érintett tanárok száma (2022. szeptember 5.- 2023. január 5. között 2018 főből 14 db tanárt bocsátottak el, 2023. január 13. napjától napjainkig egyetlen személy felmentésére sem került sor rendkívüli felmentéssel a többszörös alkalommal történő polgári engedetlenségben való részvétel miatt) is azt a jogalkotói szándékot mutatja, hogy a zavartalan iskolai működés (amely alkotmányos érték) és a gyermekek testi szellemi fejlődéshez való jog, az oktatáshoz, művelődéshez való jog elsődlegességet élvez, azt biztosítani kell a háború okozta következmények hatásainak kezelése, enyhítése árnyékában. Tehát a számadatok alapján egyértelmű, hogy a jogalkotói szándék a gyakorlatban megjelent, a munkáltatók számára biztosított megnyújtott mérlegelési idő – a jogellenes munkabeszüntetések folytatása ellenére – elérte a célját. A kormányrendeletnek szükségessége ezáltal is igazolható, ugyanis amíg nem volt hatályban a támadott szabályozás, addig 14 db pedagógust mentettek fel, míg a hatálybalépését követően nem is történt ilyen eset.

6. Az Alaptörvény II. cikkében garantált emberi méltósághoz való jog

Az ágazatért felelős miniszter álláspontja szerint a munkáltatói *rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondás* határidejének meghosszabbítása, halasztása olyan szabályozás, amely a köznevelésben dolgozó önrendelkezési jogát nem korlátozza, őt a munkáltatójával szemben nem teszi ki fokozottan kiszolgáltatott helyzetnek.

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan korábban megállapította, hogy az a szabályozás, amely magában hordozza a jogviszony önkényes, a munkáltató szubjektív megítélésén alapuló megszüntetésének lehetőségét, feltétlen alárendeltséget, kiszolgáltatott helyzetet teremt a foglalkoztatott számára, hiszen előre kiszámíthatatlan módon kerülhet veszélybe saját maga és - esetlegesen - családjának létfenntartása is. *Erre tekintettel állapította meg, hogy az a szabályozás, amely tárgyként kezeli a közszolgálatban dolgozót, ellentétes az emberi méltósággal, hiszen az embert az állami feladatmegoldás pusztá eszközévé degradálja.* [8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011. 49, 83.]

Az indítványozók álláspontjával szemben a szaktárca kiemeli, hogy aki engedetlenségben (jogellenes munkabeszüntetésben) vett részt, az annak teljes tudtával követte el e magatartását, ugyanis **teljességgel tudta/ tudnia kellett, hogy magatartása törvényen kívüli, azaz jogellenes és számolnia kell(ett) a rendkívüli felmentés, azonnali hatályú felmondás jogának munkáltatói gyakorlásával.**

A jogalkotó a kormányrendelet szabályozásával hosszabb, a körülmények és azok változásainak **érdekmérlegelésére ad lehetőséget a munkáltató számára** (ezáltal mintegy átmeneti időszakot engedve) **a higgadt és átgondolt – a gyermekek jogaira rendkívüli időszakban történő fokozottabb tekintettel levő – megalapozott döntés meghozására.**

Ez a hárompólusú helyzetben mindenki érdekeit szolgáló megoldásnak tekinthető: egyrészt érdeke az államnak, jelen időszakban a Kormánynak, mint jogalkotónak, mert biztosítja a tanárok továbbfoglalkoztatásával azon alkotmányos érték szintjén nevesített kötelezettségét, miszerint az oktatás zavartalan működését biztosítani kell, másrészt a tanárok *rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondás* tekintetében, úgy mint az „elévülés” esetében, átmeneti időszakot biztosít és a megélhetése addig is biztosított, harmadrészt, de nem utolsó sorban, hanem mindenekelőtt mind a magyar gyermekek, mind a menekült gyermekek tekintetében a

gyermek test-szellemi fejlődéséhez való-, valamint a művelődéshez való joga érvényesül az előbbi kettő kölcsönhatásában.

A 4/2023. (I. 12.) Korm.rendelet tehát nagyobb mozgásteret teremt a munkáltató számára a köznevelési intézmények zavartalan működése, a gyermekek oktatásának biztosítása érdekében. A törvényi rendelkezéstől való eltérés az eddiginél több időt és mérlegelési lehetőséget ad a munkáltató számára a rendkívüli felmentésre/azonnali hatályú felmondásra, illetve arra, hogy **annak gyakorlásától eltekintsen**. Ez azt jelenti, hogy a munkáltató dönthet úgy is, hogy az oktatás zavartalansága érdekében nem azonnal él a rendkívüli felmondással, **vagy akár nem is él vele**.

Ezen jogalkotói legitim célokat a tárca előtt ismert, hivatalos adatok, számokkal igazolt módon tanúsítják, amely szintúgy bizonyítja, hogy nem történt visszaélészerű hatalomgyakorlás. Hovatovább az állam a köz érdekében jár el, amely közhatalmat (jogalkotói minőségét) polgárai által megválasztva gyakorolja, ezért annak feltételezése az indítványozók részéről, hogy a szabályozás célja kifejezetten a hátrányos és negatív szabályozás kialakítása a kormányrendelettel érintett alanyi körre [Indítvány 23. oldala: „Az R. célja kettős: egyrészt - mint ahogy arra az indokolás utal is - a tiltakozásban részt vevők véleményszabadságának kiüresítése, másrészt viszont a közoktatásban foglalkoztatottak állásban tartása az adott (esetleg a következő) tanév végéig”], nem tekinthetőek valós állításoknak, pusztán politikai töltetű véleménynyilvánításnak, mivel a jogalkotónak ezek nem lehetnek céljai. Emiatt pedig nem megalapozott az az állítás sem, hogy a pedagógusokat a jogalkotó eszköznek tekinti.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a szabályozás nem sérti a pedagógusok emberi méltóságát, ugyanis a garanciális elemek biztosítottak, a szabályozás pedig nem önkényes.

Hangsúlyozandó ismételt, hogy az állam, ez esetben szűk értelemben a Kormány politikai/jogi felelőssége áll fenn a szabályozás kialakítása tekintetében, ugyanis ha nem szabályoz tevőlegesen a rendkívüli események hatásainak kezelése, enyhítése érdekében, akkor a gyermekek érdeke, jogai sérülnének.

Mindezek alapján a 4/2023. (I. 12.) Korm.rendelet a tárgybéli indítványban támadott rendelkezései összhangban állnak az Alaptörvénnyel, mivel az kizárólag a jogalkotó által meghatározott legitim cél elérését szolgálják.

IV. Összegzés

Az indítvány által kifogásolt 4/2023. (I. 12.) Korm.rendelet rendelkezései – álláspontom szerint – nem minősülnek alaptörvény-ellenesnek. A szabályozás az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság működésének kezdete óta megfogalmazott töretlen gyakorlatával összhangban áll.